

Sygn. akt: I ACa 910/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Rojewska
Sędziowie:	SSA Lilla Mateuszczyk (spr.) SSA Anna Cesarz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2012 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko **J. O.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 27 marca 2012 r. sygn. akt II C 597/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od J. O. na rzecz (...)Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

I A Ca 910/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 marca 2012 r. Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną wobec (...)Spółki z o.o. w W. czynność prawną umowy darowizny udziału, wynoszącego 1/2 części we własności nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), zawartą w dniu 18 czerwca 2010 r. pomiędzy I. O. a jego siostrą J. O.. Uznanie tej czynności prawnej za bezskuteczną ma służyć zaspokojeniu wierzytelności przysługujących stronie powodowej względem I. O., wynikających z prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Toruniu w dniu 16 października 2008 r. w sprawie I Nc 49/08 na

kwotę 1.646.624,55 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2008 r. i kosztami procesu w kwocie 27.800 zł. Od pozwanej J. O. na rzecz strony powodowej Sąd zasądził kwotę 19.800,87 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych szczegółowo w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, że spełnione zostały wszystkie przesłanki art. 527 kc, stanowiącego podstawę prawną żądania pozwu.

Okolicznością nie budzącą w sprawie wątpliwości było to, że I. O. jest dłużnikiem strony powodowej na kwotę objętą nakazem zapłaty i że bezskuteczne okazały się prowadzone wobec niego postępowania egzekucyjne. Przyjął zatem Sąd, że darowizna przez dłużnika na rzecz pozwanej udziału wynoszącego 1/2 części we własności nieruchomości, której był właścicielem, dokonana została z pokrzywdzeniem strony powodowej – wierzyciela, spowodowała bowiem co najmniej niewypłacalność dłużnika w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Sąd zwrócił też uwagę na to, że wcześniej, w dniu 22 grudnia 2009 r., dłużnik darował J. O. również 1/2 swego udziału w przedmiotowej nieruchomości, zatem dokonując darowizny w dniu 18 czerwca 2010 r. [objętej sporem], wyzbył się na rzecz siostry całej nieruchomości. Wyzbywając się majątku w okresie, kiedy bezskutecznie toczyło się przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne, dłużnik musiał mieć, co oczywiste, świadomość, że dokonywana przez niego czynność prawna krzywdzi wierzyciela. Ze względu na nieodpłatny charakter czynności prawnej, bez znaczenia pozostaje to, czy pozwana wiedziała, iż dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela [art. 528 kc].

Za nieuzasadniony uznał Sąd Okręgowy zarzut pozwanej, że umowa darowizny z dnia 18 czerwca 2010 r. zawarta została w wyniku wcześniej podjętych uzgodnień między dłużnikiem – I. O. a rodzicami. Intencją rodziców, darujących I. O. nieruchomość, było bowiem to, by przekazał siostrze [pозwanej], z chwilą osiągnięcia przez nią pełnoletności, połowę tej nieruchomości. Jak Sąd wyjaśnił, można przyjąć, że uzgodnienie to zostało zrealizowane poprzez umowę darowizny udziału wynoszącego 1/2 części we własności przedmiotowej nieruchomości, dokonaną przez I. O. na rzecz siostry w dniu 22 grudnia 2009 r. Niesporną okolicznością w sprawie było, że motywem darowania pozwanej w dniu 28 czerwca 2010 r. pozostałego udziału wynoszącego 1/2 części we własności nieruchomości, było stworzenie jej możliwości pozyskania środków finansowych na kontynuowanie nauki za granicą, nie zaś rodzinne uzgodnienia poprzedzające darowiznę nieruchomości przez rodziców w całości na rzecz syna.

Nie podzielił Sąd twierdzenia pozwanej, że objęta pozwem czynność prawna – umowa darowizny, jest umową o charakterze osobistym, jej zaskarżalność w trybie art. 527 kc jest więc wyłączona. Charakter osobisty mają takie czynności jak np. zawarcie małżeństwa, uznanie dziecka, a umowa darowizny do tej kategorii czynności nie należy, jedynie w warstwie kauzalnej zawiera pewien element osobisty, nie nadający jej jednak charakteru czynności osobistej.

Za nieuzasadnione uznał również Sąd odwoływanie się przez pozwaną do art. 5 kc, uzasadniane uzyskaniem nakazu zapłaty przeciwko dłużnikowi w efekcie rażącego naruszenia prawa, w związku z czym powoływanie się na to orzeczenie stanowi rażące nadużycie prawa, które nie powinno podlegać ochronie. Przedmiotowy nakaz zapłaty nie został jednak skutecznie podważony i stanowi tytuł egzekucyjny. Stosownie do treści art. 365 § 1 kpc, sąd orzekający w sprawie niniejszej jest nim związany.

Wbrew kolejnemu zarzutowi pozwanej, Sąd Okręgowy stwierdził, że nie czyni żądania pozwu bezpodstawnym sam fakt obciążenia przedmiotowej nieruchomości hipoteką. W objętym sporem przypadku nadal istnieje realna szansa zaspokojenia się strony powodowej z przedmiotu umowy, skoro wartość całej nieruchomości, ostatecznie darowanej przez dłużnika pozwanej, wynosi obecnie ok. 1.100.000 zł., obciążenie hipoteczne wynosi zaś 400.000 zł. Nawet przy uwzględnieniu wartości ustanowionej na nieruchomości służebności osobistej, wierzyciel może, przynajmniej częściowo, zaspokoić się z przedmiotu umowy. Sąd podniósł także i to, że nie każda hipoteka jest wykorzystywana, dług może zostać spłacony i hipoteka wygaśnie. Opieranie rozstrzygnięcia na zdarzeniach, które dopiero mogą, ale nie muszą zaistnieć w przyszłości, nie powinno mieć miejsca.

Z tych przyczyn żądanie pozwu Sąd Okręgowy uznał za uzasadnione.

Od wyroku Sądu Okręgowego pozwana złożyła apelację zarzucając naruszenie:

- art. 527 § 1 w zw. z art. 158 i 389 kc przez nieuzasadnione przyjęcie, że objęta sporem czynność prawna – darowizna nie była czynnością o charakterze osobistym, zwłaszcza jeśli zważyć, że została dokonana w wyniku rodzinnej decyzji, o charakterze umowy przedwstępnej, w związku z podjęciem przez pozwaną nauki za granicą, a udziału wcześniej darowanego pozwanej nie można było obciążyć, ponieważ został on objęty zabezpieczeniem powództwa w sprawie sygn. akt II C 1365/10 Sądu Okręgowego w Łodzi,

- art. 527 § 1 kc przez przyjęcie, że skutek dokonania przedmiotowej darowizny dłużnik stał się niewypłacalny, choć w chwili dokonywania tej czynności i nadal pozostaje on właścicielem 450 udziałów w Spółce z o.o. (...) o wartości rynkowej 167.946,41 zł.,

- art. 527 § 1 i 2 kc przez przyjęcie, że strona powodowa miała rzeczywistą możliwość zaspokojenia swojej wierzytelności z przedmiotu darowizny, choć obciążenie nieruchomości hipoteką taką możliwość wykluczało,

- art. 5 i 6 kc przez przyjęcie, że nie są ważne dla kierunku rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, okoliczności będące podstawą wydania przeciwko dłużnikowi nakazu zapłaty, choć w sposób oczywisty pozostają one w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

W konkluzji pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa, bądź o uchylene wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja pozwanej jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy wnikliwie zbadał stan faktyczny sprawy i wyciągnął zeń prawidłowe wnioski. Podnoszone przez pozwaną w apelacji zarzuty nie są uzasadnione.

Umowa darowizny, wbrew twierdzeniom pozwanej, nie należy do czynności prawnych o osobistym charakterze. Charakter taki mają czynności dotyczące głównie praw stanu, przedmiotem zaś umowy darowizny nieruchomości jest przesunięcie majątkowe i nawet jeśli jest realizowana w wyniku uzgodnień rodzinnych, to nie zmienia to charakteru tej umowy. Niezależnie od powyższego stwierdzenia podnieść w tym miejscu trzeba, że dłużnik – I. O. zrealizował ustalenia podjęte pomiędzy nim i jego rodzicami, przy okazji zawarcia umowy zniesienia współwłasności nieruchomości, na podstawie której stał się jedynym właścicielem objętej sporem nieruchomości, ponieważ w grudniu 2009 r. przeniósł na siostrę [pozwaną] udział w nieruchomości w wysokości 1/2. Nie można jednak przyjąć, by podjęte wówczas rodzinne ustalenia dotyczyły także umowy darowizny objętej sporem – z czerwca 2010 r., na podstawie której dłużnik przeniósł na pozwaną pozostały udział we własności nieruchomości, zbywając w ten sposób na rzecz siostry całą otrzymaną od rodziców nieruchomość. Po pierwsze – w 2010 r. jego rodzice nie byli już właścicielami objętej sporem nieruchomości w żadnej części, nie mogli zatem skutecznie podejmować żadnych decyzji co do jej przeznaczenia [w tym zobowiązań o charakterze umowy przedwstępnej], a po wtóre – zważywszy, że intencją rodziców w chwili zniesienia współwłasności nieruchomości, w wyniku którego I. O. stał się wyłącznym jej właścicielem, było jednakowe wyposażenie dzieci na przyszłość i temu miało służyć ustalenie, że z chwilą osiągnięcia pełnoletniości pozwanej, brat podaruje jej połowę nieruchomości [okoliczność w sprawie niesporna], to podarowanie pozwanej ostatecznie całej nieruchomości, jest z tą intencją wręcz sprzeczne.

Bez wpływu na możliwość uzyskania zaspokojenia swej wierzytelności przez stronę powodową pozostawał fakt, że I. O. posiadał 100% udziałów w Spółce (...), ta zaś posiadała 100% udziałów w Spółce (...), wycenionych przez biegłego na kwotę 167.946,41 zł., jeśli zważyć, że toczące się także z tych udziałów postępowanie egzekucyjne, dotychczas nie przyniosło żadnych rezultatów. Jak słusznie podkreślił Sąd Okręgowy – pokrzywdzenie wierzyciela powstaje nie

tylko wtedy, gdy dłużnik staje się całkowicie niewypłacalny wskutek podjęcia zaskarżonej czynności prawnej, ale też i wówczas, gdy osiąga taki stan majątku, który powoduje utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela, nie można bowiem od wierzyciela oczekiwać, by wyczerpywał wszystkie możliwości egzekucji, nawet te, które są ryzykowne i łączą się z dodatkowymi nakładami.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego co tego, że obciążenie hipoteką objętej sporem nieruchomości pozostaje bez wpływu na zasadność roszczenia. Przede wszystkim – mimo tego obciążenia nadal realne pozostaje zaspokojenie się, przynajmniej częściowe, z tej nieruchomości, skoro jej wartość przewyższa obciążenie hipoteczne, nawet przy uwzględnieniu wartości ustanowionej na nieruchomości służebności osobistej. Ponadto – jak słusznie Sąd Okręgowy podniósł – dług, dla którego zabezpieczenia hipoteka została ustanowiona, może zostać spłacony i hipoteka wygaśnie, nie jest zatem celowe badanie przebiegu przyszłej egzekucji z nieruchomości.

Bezzasadnie też pozwana powołuje się na nadużycie przez stronę powodową jej prawa podmiotowego [art. 5 kc] w związku z uzyskaniem nakazu zapłaty w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Niezależnie od tego, że pozwana nawet nie uzasadniła w apelacji tego zarzutu, podnieść trzeba, że zgodnie z art. 365 § 1 kpc, Sąd był związany prawomocnym nakazem zapłaty.

Zważywszy powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację pozwanej za bezzasadną i oddalił ją na podstawie art. 385 kpc. Na podstawie art. 98 kpc zasądzona została na rzecz strony powodowej od pozwanej kwota 5.400 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.